

8. Ajzen I. The Theory of Planned Behavior / I. Ajzen // Organizational Behavior and Human Decision Process. – 1991. – Vol. 50. – P. 179–211.

9. Даулинг Г. Репутация фирмы. Создание, управление и оценка эффективности / Г. Даулинг. – М.: Инфра-М, 2003. – 367 с.

10. Ponzi L. RepTrack™ Pulse: Conceptualizing and Validating a Short-Form Measure of Corporate Reputation / L. Ponzi, Ch. Fombrun, N. Gardberg // Corporate Reputation Review. – 2011. – Vol. 14 (1). – P. 15-35.

Надійшла до редколегії 01.12.14

Ж. Панченко, канд. політ. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

КОНЦЕПТ РЕПУТАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЯХ: ОСОБЕННОСТИ СТАНОВЛЕНИЯ

Понятие "репутация" приобретает совершенно новое значение в современном мире. Корпоративная репутация превращается в источник стоимости для компании, государственная репутация усиливает позиции государства на международной арене. Статья посвящена становлению и развитию концепции корпоративной репутации, которая в дальнейшем развилась в государственную репутацию и репутацию городов.

Ключевые слова: репутация, репутационный менеджмент, репутационная экономика, корпоративная репутация, государственная репутация, бренд, имидж, стейкхолдеры.

Z. Panchenko, associate professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE CONCEPT OF REPUTATION IN CONTEMPORARY INTERNATIONAL RELATIONS: FEATURES OF BECOMING

The notion of "reputation" has absolutely new meaning in the modern world. Corporate reputation becomes a source of value for a company, country reputation is strengthening state positions in the international relations. The article is devoted to the development of the concept of corporate reputation, which later will be evolved into the country reputation and city reputation.

Keywords: reputation, reputation management, reputation economy, corporate reputation, country reputation, brand, image, stakeholders.

УДК:327.56 (569.3)

Ю. Скороход, д-р політ. наук, проф.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПІДХОДИ ДО ВРЕГУЛЮВАННЯ ЛІВАНЬСЬКОГО КОНФЛІКТУ (1975–1990): ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Досліджено підходи до врегулювання ліванського конфлікту (1975–1990), які були окреслені в політичній науці. Виокремлено та проаналізовано три базові моделі вирішення ліванської проблеми: традиціоналізм (модифікація конфесійної системи Лівану); "канонізація" та деконфесіоналізація.

Ключові слова: Ліван, конфлікт, врегулювання, конфесійна система, "канонізація", деконфесіоналізація.

Ліванський конфлікт (1975-1990 рр.) став одним із найбільш тривалих та гострих етноконфесійних конфліктів в світі, предметом якого була боротьба конфліктуючих сторін (соціокультурних груп), які мали спільне етнічне коріння, але репрезентували різні цивілізаційні комплекси, за перерозподіл політичної влади, заснованої на засадах конфесіоналізму.

Слід зазначити, що ліванській проблемі присвячено чимало досліджень, автори яких з різних методологічних позицій підходили до аналізу її причин. *Метою даної статті* є систематизація підходів, які були окреслені в політичній науці, щодо ймовірних шляхів врегулювання ліванського конфлікту.

З початком у 1975 р. громадянської війни в Лівані постала проблема осмислення та пошуку найбільш ефективних та результативних шляхів врегулювання ліванського конфлікту. Останнє передбачало, в свою чергу, вирішення двох комплексних завдань. З одного боку, на основі дослідження джерел і причин конфлікту та специфіки функціонування ліванського соціуму на теоретичному рівні обґрунтувати необхідність вибору та переходу до такої моделі організації соціуму, яка б забезпечила стабільність його розвитку та дала змогу запобігти в майбутньому виникненню масштабних внутрішніх конфліктів. З іншого боку – проаналізувати позитивний та негативний досвід врегулювання ліванського конфлікту (як колишній, так і поточний) з метою попередження подальших невдач і пошуку адекватних моделей та механізмів врегулювання конфлікту.

Деякі політологи, як зауважив американський політичний діяч Ф.Хабіб, що брав активну участь з боку США у врегулюванні кризи 1982 р. в Лівані, висловлювали занепокоєння тим, що "... ліванська держава може

взагалі вже не відродитися" [1, с.81], аргументуючи свою думку відсутністю протягом тривалого історичного періоду будь-якої позитивної тенденції до всеохоплюючого розв'язання ліванської проблеми. Однак переважна більшість дослідників, не дивлячись на розмаїття думок та підходів, стояли на більш оптимістичних позиціях з цього питання. Вони визнавали можливість і нагальну потребу відновлення ліванської держави як важливий чинник стабілізації військово-політичної ситуації в близькосхідному регіоні в цілому. Разом з тим, серед вчених та політичних діячів, які схилилися до визнання неприйнятності та нереалістичності відновлення статус-кво в Лівані та необхідності модернізації, простежувалось значне розмаїття поглядів на шляхи реформування ліванської політичної системи, на масштаби та спрямованість цих процесів.

Не дивлячись на досить широкий діапазон висловлених з цього приводу думок (від помірковано-традиціоналістських до радикальних), умовно їх можна згрупувати за *трьома основними напрямками*, що, певною мірою, відображали три варіанти розв'язання ліванського конфлікту:

- традиціоналісти, які виступали за модифікацію існуючої конфесійної системи в напрямку більш справедливої участі в ній общин шляхом запровадження нових квот, адекватніших демографічній ситуації, що склалася;
 - прихильники "кантонізації" Лівану, тобто поділу країни на певну кількість автономних общин, пов'язаних між собою федеральною владою;
 - прибічники деконфесіоналізації ліванського соціуму.
- Фактично, в основі всіх течій (як в політичних, так і в наукових колах) лежала неоднозначність оцінок ролі первинних зв'язків у ліванському соціумі, – оцінок, які базу-

валися на ґрунтовному аналізі феномену конфесійної політичної системи, до того ж у ракурсі дослідження чинників, які зумовили розв'язання громадянської війни.

Найбільш гострі дискусії точилися навколо, принаймні, двох груп принципів питань. До першої групи можна віднести наступні:

- чи є конфесійна лояльність наслідком автохтонного розвитку;
- чи є незаперечним факт домінування конфесійних та общинних почуттів;
- чи спроможний ліванський соціум, який належить до глибоко розділених мозаїчних соціумів, сприйняти радикальні зміни (зокрема, впровадження нової динамічної моделі забезпечення стабільності для розвитку системи без масштабних криз).

Друга група включала в себе такі питання, як:

- чи є конфесіоналізм запорукою перемоги в боротьбі проти хаосу в Лівані?
- чи існувала раніше та чи існує зараз альтернатива конфесіоналізму в цій країні?
- чи відбувався процес політизації ліванських субобщин штучно під дією зовнішніх сил, чи він є закономірним продуктом історичного розвитку самого ліванського соціуму тощо.

Сформувалися три напрямки оцінок ролі первинних зв'язків (і, зокрема, конфесійної лояльності) в ліванському соціумі.

1. Представники першого напрямку заперечували домінуючу роль конфесійних зв'язків у житті ліванського соціуму. Каталізатором генезису конфесійних почуттів та лояльності, їх штучного збереження та маніпуляції протягом тривалого історичного періоду вважалася політика зовнішніх сил, і, зокрема, західноєвропейських держав. При цьому робилося посилення на те, що запровадження Османською імперією міллетної системи, підписання під тиском європейських країн "Органічного статуту Лівану" (1861) та прийняття французькими мандатними властями Конституції Лівану 1926 р. саме і були тими іманентними системи механізмами, за допомогою яких іноземні держави маніпулювали релігійними почуттями та лояльністю ліванців для досягнення своїх цілей [1, с. 241]. Отже, лояльність та почуття не стали результатом автохтонного розвитку ліванського соціуму, а сама конфесійна система є нічим іншим, як лише продуктом специфічних історичних умов, які давно припинили своє існування. Національний Пакт (1943) оцінювався як ліванська конфесійна угода між християнами та мусульманами про розподіл влади, як необхідний крок на шляху до завоювання Ліваном незалежності, але як такий, що не міг стати основою для формування моделі розвитку Лівану як незалежної держави.

2. На противагу вищезгаданому погляду, низка науковців вважала, що політизація ліванських субобщин є наслідком дії, насамперед, внутрішніх чинників. Загострення міжконфесійних відносин оцінювалось як результат необачної (або ж цілеспрямованої) діяльності релігійно-общинної еліти ліванського соціуму, що, з одного боку, стимулювала поглиблення релігійних почуттів та лояльності для посилення своїх позицій, а з іншого, – як зазначає В.Пфафф, – "постійно та послідовно намагалася маніпулювати зовнішніми силами в їх боротьбі проти своїх [внутрішніх – Ю.С.] супротивників" [1].

3. Третій напрямок репрезентували прихильники оцінок становлення конфесійної лояльності (а, отже, відповідно, і процесу загострення міжконфесійних відносин) як результату взаємодії внутрішніх та зовнішніх чинників (з урахуванням того, що взаємовідносини між цими чинниками не є постійною незмінною величиною). Вони вважали, що на одних етапах простежується до-

мінування зовнішнього впливу чинників, на інших – спроби локальних "центрів сили" використати зовнішні сили для досягнення власних політичних цілей, і на цій підставі приходили до висновку про те, що посилення релігійних почуттів та лояльності, процес політизації субобщин у Лівані підтримується комплексним впливом чинників як внутрішнього, так і зовнішнього порядку.

Традиціоналісти стояли на позиціях модифікації конфесійної системи в Лівані як найбільш оптимального шляху виходу з кризи. Ключовими положеннями концепцій цього напрямку політичної думки виступали наступні:

- система є адекватною глибоко вкоріненим соціальним реаліям сучасного ліванського суспільства;
- вона забезпечує незалежність країни
- та надає її громадянам демократичних свобод.

Наголошувалось, що саме конфесійна система, на відміну від інших, існуючих у більшості поліконфесійних суспільств забезпечила перехід від колоніалізму (або ж стану залежності) до політичної незалежності без різкого загострення боротьби між різними етноконфесійними сегментами суспільства за розподіл влади; що саме конфесійна система запобігла встановленню в Лівані авторитарного режиму (чи доміанти однієї етнічної групи над іншими), що стало характерним явищем для іншого загалу на постколоніальному просторі; що саме конфесійна система була спроможна протягом тривалого часу забезпечити інтеграцію та єдність через розмаїття. Прихильники цього погляду розглядали громадянську війну не як кульмінацію зростаючої поляризації суспільства, а як несприятливе поєднання внутрішніх та зовнішніх викликів, які зруйнували політичну інтеграцію та єдність.

Подібні твердження були висловлені колишніми президентами Лівану С.Франж'є та К.Шамуном в двох посланнях на адресу форуму ліванських емігрантів (Еквадор, червень 1976 р.). Зокрема, С.Франж'є стверджував, що "Ліван ... був спроможний побудувати процвітаюче та розвинуте суспільство завдяки своїм зв'язкам із вільним світом, своїй демократичній системі та таланту своїх дітей... Ліван ...тепер переживає несамовитий виклик з боку палестинців та деструктивних лівих сил". К.Шамун зазначав: "Я запевняю вас, що в Лівані немає громадянської війни, немає класової боротьби... Ліван стоїть перед найбільш шаленою змовою проти його існування та цивілізації...Наша війна є війною із чужинцями".

Аналогічну точку зору оприлюднив на слуханнях в конгресі США 16 серпня 1978 р. президент Американської Ліванської Ліги Р.Базіл, який заявив: "Війна 1975-1976 р. не була громадянською війною. По-суті це була війна між ліванцями та палестинцями, яких підтримували антизахідні країни, зокрема, Лівія та Сирія" [1, с. 19]. При цьому Р.Базіл переконував американських конгресменів у життєздатності системи "конфесійної демократії" в Лівані, оскільки, на його думку, "Ліванська демократія в останній час мала лише дві кризи – в 1958 та 1976 рр. – обидві під впливом жадливого зовнішнього тиску" [4, с. 22].

У межах традиціоналістського підходу можна, у свою чергу, окреслити два основні напрямки, які ліванський вчений Рашид ель-Сольх охарактеризував як *плюралістичний мультиконфесіоналізм та моноконфесіоналізм* [2, с.234].

Плюралістичний мультиконфесіоналізм. Представники цього напрямку наголошували на необхідності збереження політичної системи в Лівані, заснованої на принципах конфесіоналізму, визнаючи при цьому необхідність перерозподілу конфесійних квот представництва конфесійних субобщин у всіх владних структурах країни відповідно до демографічних пропорцій в сучасному суспільстві. Акцентувалась увага на тому, що будь-яка модель виходу з кризи має враховувати специфіку ліванських соціально-політичних реалій, а саме:

співіснування релігійних субобщин. У найближчій перспективі, на думку авторів, які репрезентували цей підхід, ситуація в цій сфері ліванської дійсності навряд чи докорінно зміниться, оскільки, як зауважував С.Халаф, "криза ідентифікації не може бути розв'язана наказом. Законодавство не здатне перетворити конфесійне, засноване на родинних зв'язках, персоналізоване суспільство на національну державу" [2, с.119]. За цих умов, з погляду, В.Халіді, "заклик до повної деконфесіоналізації [ліванського суспільства – Ю.С.] є нереалістичним" [1, с. 385]. Хасан Рад також дійшов висновку щодо неприйнятності існування в Лівані західної моделі політичної системи на засадах принципу "одна людина – один голос". У поліетнічному суспільстві, вважає Х.Рад, не може існувати демократії в її західному розумінні, оскільки "домінуюча в кількісному відношенні община буде контролювати державний апарат і підкорить собі інші етнічні общини" [4, с.208-209]. С.Халаф, у свою чергу, закликав політиків зважити свої кроки, "перш, ніж робити нереалістичні спроби знищити конфесіоналізм та наражатися на ризик розпалити сектантські чвари" [6, 117]. На його думку, "менш драматичним та більш ефективним засобом може бути підвищення якості демократичних структур всередині меж конфесіоналізму. Тут, без сумніву, цілком достатньо простору для масштабних адміністративних реформ без внесення змін до статті 95 Конституції" [6, 117].

Моноконфесіоналізм. Цей напрям репрезентували здебільше не вчені, а політичні діячі Лівану, які виходили з визнання того, що існування ліванських сект є незаперечною суспільною реальністю. Разом з тим, вони розглядали існуючу в країні формулу розподілу влади (яка була задекларована в Національному Пакті) як змову проти народу Лівану. Отже, робився висновок, що ліванський Національний Пакт має бути ліквідований і відроджений на новій основі. Фактично, прихильники цього погляду виступали із закликами до заміни багатоконфесійної плюралістичної формули на формулу конфесійної гегемонії.

У межах цього напрямку існувало дві протилежні течії, які, відповідно, закликали до "маронізації" чи до "ісламізації" Лівану. Один із лідерів "Ліванських сил" Фаді Фрайм стверджував, що формула "ні переможців, ні переможених", яка санкціонує примирення та розподіл влади серед релігійних общин, не відповідає дійсності, оскільки в Лівані мала місце перемога – перемога маронітської субобщини на чолі з "Ліванськими силами". Це, на думку Фаді Фрайма, було незаперечним аргументом, який надавав право маронітам здійснювати контроль у Лівані [Цит. за: 3, с.235].

У свою чергу, деякі релігійні лідери шиїтської субобщини Лівану також дотримувалися погляду, що влада в Лівані має бути зосереджена в руках однієї релігійної общини. Прихильники цього погляду схилилися до необхідності запровадження в Лівані "ісламської республіки". Зокрема, шейх Мухаммед Хусейн Фадл Аллах наголошував на неминучості цього процесу, оскільки "іслам, подібно марксизму, пропонує систему – ідеологію, у той час як християнство – ні... Християни в політиці чи ліберали, чи марксистки. Їхня релігія не містить у собі особливої політичної лінії. Ми можемо говорити про інтереси християн як общини, а не про християнську політичну лінію чи ідеологію" [4, с. 330]. Разом з тим він зазначав, що "ісламська революція" може відбутися лише за певних умов: "коли ми переконаємо переважну більшість населення прийняти іслам, і коли ми матимемо сприятливі політичні умови, тоді ми запровадимо ісламську республіку" в Лівані [10, с. 331].

У свою чергу, один із політичних лідерів шиїтів – Хусейн Мусаві – акцентував увагу на тому, що встановлення ісламської республіки в Лівані не передбачає будь-

яких заходів з депортації християн-ліванців до інших християнських країн. Навпаки, наголошувалось, що в ісламській республіці християнам буде надана можливість "жити у повній безпеці, яку вони мали в ісламській державі за часів Пророка та згодом" [Цит. за: 9, с.234-235].

Слід зазначити, що хоч Мухаммед Хусейн Фадл Аллах та інші лідери шиїтів і закликали до знищення конфесійної системи, це поєднувалось з активною пропагандою ідеї встановлення ісламської республіки в Лівані. На нашу думку, така позиція була нічим іншим, як прагненням досягнення шиїтською субобщиною домінуючих позицій у ліванському суспільстві (що, у свою чергу, передбачало, хоч і в завуальованій формі, збереження конфесійної системи як такої). Це, без сумніву, вписувалось в межі концепції моноконфесійного вибору.

Зауважимо, що моноконфесійний вибір був найменш реалістичним і екстремістським за своєю сутністю.

Концепція "кantonізації" Лівану (тобто поділу країни на певну кількість автономних общин, пов'язаних між собою федеральною владою). Цей напрямком розглядався в наукових колах не як прийнятний вихід із кризової ситуації, а більшою мірою як альтернативна стратегія деяких політичних сил Лівану (як християн, насамперед, маронітів, так і мусульман), що використовувалась як засіб тиску на політичних опонентів. Однак слід зауважити, що саме деякі підходи науковців до процесу формування та оцінки сучасного стану ліванського соціуму стали основою для аргументів на користь прийнятності політичного курсу, спрямованого на кantonізацію країни. Зокрема, на думку таких відомих дослідників, як В.Келлер, П.Рондо, А.Хотінгер, Ліван – не єдина держава, а симбіоз різних общин, мозаїчне суспільство в стані співіснування, ісламсько-християнська асоціація тощо. Причина такого явища полягає в тому, що Ліван з моменту виникнення сформувався як штучна держава, яка, проте, мала своє історичне ядро (нуклеус).

Концепція деконфесіоналізації базувалась на тезі неприйнятності збереження конфесійної політичної системи, як такої, що є одним з основних джерел конфлікту в Лівані. Послідовники концепції деконфесіоналізації виступали, переважно, з позицій західної ліберальної демократії, яка є секулярною за своєю сутністю. Їхня аргументація концентрувалась на наступних ключових моментах:

- конфесійна система є дискримінаційною за своїм характером, прямо протилежною демократії, оскільки сектантство інституціоналізує бар'єри на шляху до надання всім громадянам рівних прав; створює ієрархію різних категорій громадян відповідно до різних політичних прав, що мають відповідні общини;
- конфесійна система є такою, що завдає шкоди державі, оскільки сектантство, з одного боку, стоїть на перешкоді формування спільних ціннісних орієнтацій, почуттів єдності та солідарності серед ліванців, а з іншого – позбавляє владні структури працездатності, сприяючи формуванню фрагментованого центрального уряду;
- конфесійна система є негнучкою за своєю природою і нездатною адекватно реагувати на радикальні зміни, що відбуваються в ліванському суспільстві тощо [3].

У свою чергу, і в межах цього підходу до розв'язання ліванської проблеми можна виокремити *дві течії: політичної деконфесіоналізації та секулярної демократії*. Відміни між ними полягають, насамперед, в уявленні про ступінь секуляризації ліванського соціуму.

Представники першої течії (серед яких найбільш впливовою особою був колишній прем'єр-міністр Лівану Селім Хосс) виступали за здійснення процесу секуляризації виключно в політичній сфері шляхом "ліквідації сектантства на адміністративному, судовому та військовому рівнях" [3, с. 257]. Одночасно, вони були противниками запровадження в Лівані західної моделі секу-

лярної демократії, яка, на їхню думку, є несумісною з ліванською субкультурою, головним чином конфесійною за своїм характером, оскільки релігія є і надалі буде залишатися важливим чинником у соціальному житті не тільки Лівану, але й всього Близького Сходу. Селім Хосс наголошував на тому, що перехід до секулярної моделі організації суспільства "вимагатиме від мусульман повної відмови від їх деяких релігійних догматів щодо шлюбу та успадкування", що є нереальним і не сприятиме стабілізації ситуації в країні [12, с. 252].

Що стосується їх опонентів, то вони стверджували, що політичний деконфесіоналізм призведе не до демократії, а до "подальшої фрагментації ліванського суспільства" [3, с.269]. Причини цього прихильники запровадження секулярної моделі демократії в Лівані, і, зокрема, Дауд Хайраллах, вбачали в тому, що "політичний деконфесіоналізм є повністю несумісним із соціальною інтеграцією, єдністю та досягненням спільних інтересів та цілей (що для Лівану є найбільш необхідним на цьому етапі)" [13, с.269]. Тобто, будуть збережені закони та установи, що породжують сектантську культуру, що, в свою чергу, стане на перешкоді найбільш ефективній формі соціальної інтеграції – появі "перехрещеної" лояльності серед членів різних релігійних груп (наприклад, шляхом укладання міжконфесійних шлюбів).

Зазначимо, що Таїфська угода, яка була досягнута під час зустрічі депутатів ліванського парламенту 30 вересня 1989 р. під егідою ЛАД в Ет-Таїфі (Саудівська Аравія), і яка окреслила базові параметри врегулювання ліванського конфлікту, базувалася на визнанні особливої ролі субобщин та общин в соціальній структурі та функціонуванні ліванського соціуму, визнанні того, що общинно-релігійна ідентифікація залишається домінуючою в системі ідентифікацій в ліванському соціумі, а всі інші типи ідентифікації мають другорядне значення з точки зору врегулювання кризи. Єдино прийнятним шляхом виходу із кризи уявлялося відновлення функціонування системи консоціальної демократії (як механізму регулювання міжобщинних інтересів та відносин та одночасно як засобу соціальної інженерії) на традиційних для Лівану засадах, однак із врахуванням істотних змін, що мали місце в рамках соціальної структури ліванського соціуму. Сам процес врегулювання ліванського конфлікту, по суті, був спрямований на збалансування общинних інтересів та сил шляхом нового розподілу влади та збереження прав та автономії субобщин, які розглядають себе як основу, на якій ліванська держава була створена. Таїфська угода запропонувала нову чітко визначену формулу для розподілу влади в країні на основі реально існуючого кількісного співвідношення між субобщинами Лівану; згідно з нею, колективний статус мусульманської общини був підвищений. Багато дослідників, і, зокрема, Латіф Абуль-Хусні вважали, що "Таїфська угода була успішною в контексті вирішення ліванського конфлікту, оскільки вона віднов-

лювала консоціалізм для управління багатообщинною структурою" [3, с.119], який попри всі недоліки є найбільш оптимальним і адекватним ліванським реаліям.

Разом з тим, в Таїфській угоді проголошувалось, що важливою національною метою є ліквідація конфесіоналізму в Лівані. Передбачалося створення національної ради (до складу якої мали ввійти президент, прем'єр-міністр, спікер парламенту та представники політичних, культурних та академічних кіл), на яку покладалося вироблення заходів для поетапної ліквідації системи конфесіоналізму [3].

Таким чином, Таїфська модель врегулювання ліванського конфлікту базувалася в цілому на концепціях традиціоналістів, але при цьому мстила і окремі елементи концепції деконфесіоналізації.

Список використаних джерел

1. Habib Ph. Looking at the Middle East / Ph. Habib // Thinking about America: United States in the 19 s. / ed. by A.Anderson, D.L.Bark – Stanford : Hoover Institution, 1988. – P. 77–88.
2. Ayoub Mahmoud. Lebanon Between Religious Faith and Political Ideology / Mahmoud Ayoub // Peace for Lebanon? From War to Reconstruction / ed. by D. Collings. – Boulder ; London : Lynne Rienner Publishers, 1994. – P. 241–248.
3. International Herald Tribune. – 1989. – April 15.
4. Statement by Basil R. A., President, American Lebanese League // Lebanon. Hearing before the Subcommittee on Near Eastern and South Asian Affairs of the Committee on Foreign Relations United States Senate. Ninety-fifth Congress, Second Session on the Situation of the Christian Community in Lebanon. August 16, 1978. – Washington : U.S. Government Printing Office, 1978. – P. 16–23.
5. Raghid el-Solh. Religious Identity and Citizenship: An Overview of Perspectives // Peace for Lebanon? From War to Reconstruction / ed. by D. Collings. – Boulder ; London : Lynne Rienner Publishers, 1994. – P. 231–240.
6. Khalaf S. Lebanon's Predicament / S. Khalaf. – New York : Columbia University Press, 1987. – 327 p.
7. Khalidi W. Lebanon: Yesterday and Tomorrow / W. Khalidi // The Middle East Journal. – 1989. – Vol. 43, № 3. – P. 375–387.
8. Raad Gh. T. The Termination of Protracted Social Conflict in Lebanon: An Analytical Perspective / Gh. T. Raad // Lebanon: A History of Conflict and Consensus / ed. by N. Shehadi, D.Mills. – London : The Centre for Lebanese Studies ; I. B.Tauris & Co Ltd Publishers, 1988. – P. 201–209.
9. Raghid el-Solh. Religious Identity and Citizenship: An Overview of Perspectives // Peace for Lebanon? From War to Reconstruction / ed. by D. Collings. – Boulder & London : Lynne Rienner Publishers, 1994. – P. 231 – 240.
10. Interview with Sheikh Muhammed Hussein Fadl Allah // Islamic Fundamentalism and Islamic Radicalism: Hearings before the Subcommittee on Europe and the Middle East of the Committee on Foreign Affairs House of Representatives, 99th Congress, 1st Session, June 24, July 15 and September 30, 1985. – Washington, U.S. G.P.O., 1985. – P. 330.
11. Nawaf A. Salam. Deconfessionalizing the Call for Deconfessionalization / A. Nawaf // The Beirut Review. – Fall 1993. – № 3. – P. 28.
12. Hoss Salim. Prospective Change in Lebanon / Salim. Hoss // Peace for Lebanon? From War to Reconstruction / ed. by D. Collings. – Boulder ; London : Lynne Rienner Publishers, 1994. – P. 249–258.
13. Khairallah Daoud L. Secular Democracy: A Viable Alternative to the Confessional System / Daoud L. Khairallah // Peace for Lebanon? From War to Reconstruction / ed. by D. Collings. – Boulder ; London : Lynne Rienner Publishers, 1994. – P. 259–272.
14. Abul-Husn Latif. The Lebanese Conflict. Looking Inward / Latif Abul-Husn. – Boulder ; London : Lynne Rienner Publishers, 1998. – 171 p.
15. Таїфська угода. – Бейрут, 1989 (араб. мовою).

Надійшла до редколегії 01.12.14

Ю. Скороход, д-р полит. наук, проф.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ПОДХОДЫ К УРЕГУЛИРОВАНИЮ ЛИВАНСКОГО КОНФЛИКТА (1975–1990): ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Рассмотрены политологические подходы к урегулированию ливанского конфликта (1975–1990). Проанализированы три базовые модели решения ливанской проблемы: традиционализм (модификация конфессиональной системы Ливана); "кantonизация" и деконфессинализация.

Ключевые слова: Ливан, конфликт, урегулирование, конфессиональная система, "кantonизация", деконфессинализация.

Yu. Skorokhod, Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

APPROACHES TO SETTLEMENT THE CONFLICT IN LEBANON (1975-1990): THE HISTORIOGRAPHICAL ASPECT

The article examines political science approaches to settlement of Lebanon conflict (1975-1990). The article analyzes three basic venues to solve the Lebanese problem: traditionalism (modification of confession system in Lebanon); "cantonization" and abolishment of confessional system.

Key words: Lebanon, conflict, settlement, confessional system, "cantonization".